AZTAG
JOURNAL ARMÉNIEN
B. P. 587
BEYROUTH, Liban
Directeur-Propriétaire
HAIG BALIAN

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՆ
ՍՈՒՐԻԱ տար. 425, ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 225 Ս. Դ.
ԱՐՏԱՍԱՀՄ. տրկ. 6, ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 4 տոլար
Տնօրէն-Խմբագիր՝ ՀԱՅԿ ՊԱԼԵԱՆ

ԱԶԴԱԿ

ԵՐԿՕՐԵԱՅ ՀԱՅԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ

ازتاك
جريدة سياسية ادبية اقتصادية حرة

ՇԱԲԱԹ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 12 1931
ԶԵՌՔԷ ՀԱՏԸ 3,50 Ս. Դ.

Ե. ՏԱՐԻ | Ամէն առաքում պէտք է ըլլայ թերթիս տնօրէնին հասցէին | ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ | Չհրատարակուած ձեռագիրները ետ չեն վերադարձուիր | ԹԻՒ 100 (545)

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ՍԻՒՐԻԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԵՒ ՄԵՆՔ

Ամսոյս 20ին տեղի պիտի ունենան Սուրիական ընտրութիւնները, համաձայն Բարձր Գոմիսէր Պ. Փոնսօի պաշտօնական յայտարարութեան։ Սուրիոյ առժամեայ վարչական խորհուրդը արդէն պատրաստած է ընտրական աշխատանքներու մանրամասնութիւնները և տեղեկացուցած բոլոր շրջաններուն։

Սովորական ընտրութիւն մը չէ սակայն այս անգամուանը։ յառաջիկայ երեսփոխանական ժողովէն բխելիք կառավարութիւնը լիազօրութիւն պիտի ունենայ ուղղակի բանակցութիւններ վարելու Ֆրանսական կառավարութեան ներկայացուցիչին հետ և ստորագրելու Ֆրանքօ-Սուրիական դաշնագիրը։ Այդ կարևոր հանգամանքն էր որ ցարդ այնքան դժուարութեանց և ձգձգումներու մատնեց ընտրութիւնը և ազգայնականներու և Ֆրանսայի միջև համագործակցութիւնը անկարելի դարձուց։ Բարձր Գոմիսէր Պ. Փոնսօի ջանքերը երեք տարիէ ի վեր, հասկացողութեան եզր մը գտնելու համար Սուրիացի ազգայնականներու հետ, անյաջող մնացին։ Վերջին փորձն է այս։ Եթէ ընտրութիւնները վերջանան ի նպաստ ազգայնականներու, Ֆրանսայի մշակած դաշնագրութեան հիմունքները դիւրաւ պիտի չընդունուին։ Ազգայնականները կ'ուզեն բացարձակ անկախութիւն, ճիշդ յար և նման Իրաքին, մինչդեռ Ֆրանսան վեց առանձին յօղուածներով կարգ մը առանձնաշնորհումներ կ'ուզէ ունենալ արդի հովանաւորեալ երկրին մէջ։

Վերջապէս երկար և վիճելի խնդիրներ կան, որոնց լուծումը կախեալ է ընտրութեանց արդիւնքէն։ Ուզենք չուզենք սակայն, այդ վէճերու մասնակից պիտի ըլլանք նաև մենք, մեզի շնորհուած քաղաքացիական պարտականութեան պատճառաւ։ Սուրիական խորհրդարանին մէջ չորս աթոռներ յատկացուած են հայ երեսփոխաններուն։ Հայ քաղաքացիներ, որոնք կարևոր թիւ մը կը ներկայացնեն մանաւանդ Հալէպի շրջանին մէջ, պիտի մասնակցին ընտրութեան և որոշ դեր մը պիտի ունենան արդիւնքին վրայ։ Ոչ ձեռնպահ կրնանք մնալ և ոչ ալ հրաժարիլ այդ իրաւունքէն։ Եւ նման մտածում մը արդէն չենք կրնար ունենալ, քանի որ այնքան կարևոր և պատասխանատու գործ մը պիտի կատարէ յառաջիկայ երեսփոխանական ժողովը, դաշնագրութեան պայմանները պիտի ուսումնասիրէ և վերջ պիտի դնէ հովանաւորութեան։

Շատ փափուկ է մեր դիրքը։ Ընտրական պայքարին մասնակցող կողմերը պիտի ուզեն որ ի նպաստ իրենց ապահովեն հայ ընտրողներու քուէները։ Հակառակ պարագային մէկը կամ միւսը պիտի գտնենք մեր դէմ։

Անխուսափելի ըլլալով հանդերձ այս պարագան, մեր լռջախոհութենէն կախեալ է այդ հակահայ պայքարի նուազ կամ սաստիկ ըլլալը։ Նախ որպէս քաղաքացիներ, հեռու ենք մասնաւոր նկատումներէ և առանձին քաղաքականութենէ։ Այս հայրենիքի օգուտն ու շահը հաւասարապէս կը շահագրգռէ մեզ։ Կ'ուզենք որ Սուրիան օժտուի իրապէս հայրենասէր երեսփոխաններով, որոնք երկիրը առաջնորդեն անկախութեան և մշակեն անխտրական օրէնքներ։ Կը փափաքինք որ Ֆրանսայի հետ կնքուելիք դաշնագիրը չմոռնայ փոքրամասնութեանց իրաւունքներու պաշտպանութիւնը։

Հետևաբար, պարտաւոր ենք կշռել և չափել մեր քուէները, նախ քան քուէատուփ մօտենալը։ Մանաւանդ մեր հայ երեսփոխանները պէտք է ընտրենք քաղաքական որոշ հասկացողութիւն և դաստիարակութիւն ունեցող ազգայիններէ։ Մարդոց նիւթական դիրքէն պէտք չէ խաբուիլ։ Էականը քաղաքական ու ազգային ըմբռնումներն են։ Պէտք չէ բնաւ մոռնալ որ խնդրոյ առարկայ է հովանաւորութեան վերացումը և ընտրուելիք երեսփոխաններն են որ պիտի պատրաստեն դաշնագրի հիմունքները, կամ առնուազն այդ դաշնագիրը պիտի պաշտպանեն երկրի շահերուն։ Եթէ այդ աթոռներուն վրայ բազմած են որոշ տեսակէտ և ըմբռնում չունեցող կամ քաղաքական կրթութենէ զուրկ հայեր, ի հարկէ պիտի չի կրնան պաշտպանել երկրի և մեր ժողովուրդի շահերը։

Միւս կողմէ, պէտք է աշխատինք որ մեր քուէները կեդրոնանան Սուրիոյ շահերուն հաւատարիմ թեկնածուներու վրայ։ պէտք չունինք այս կամ այն հոսանքին կամ կողմերուն հետ միանալու։ գործածենք ուղղակի մեր դատողութիւնները և ջանանք յարմարագոյնները ընտրելու։ Մէկ կամ միւս կողմը բռնել ազգովին, կրնայ անպատեհութիւններ յառաջացնել և վնասել մեր շահերուն։

Կը պահանջուի մեր ազգայիններէն շատ հեռատես ըլլալ և չմոռնալ որ շատ փափուկ կացութեան մը առջև կը գտնուինք։ Պէտք չէ մոռնալ այն իրողութիւնը, որ թէև շատ հաճելի չի թուիր ոմանց, թէ՝ շատ մօտագայ ապագային հովանաւորութիւնը պիտի վերնայ այս երկիրներէն։ Ժամանակի անխուսափելի պահանջն ու վճիռն է այս։ Մենք ալ, որպէս հաւատարիմ քաղաքացիները այս երկիրներուն, պարտաւոր ենք մեր ամբողջ ուժն ու կարողութիւնը ի սպաս դնելու այժմու հովանաւորեալ և վաղուան անկախ երկիրներու քաղաքական ու տնտեսական զարգացման դժուարին գործին։ Եղբայրական համագործակցութեամբ և անկեղծ սիրով պիտի միացնենք մեր բազուկները տեղացի բոլոր տարրերու բազուկներուն, ակօս մը աւելի բանալու համար հիւրընկալ սիրելի հայրենիքի կուշտին վրայ։

Սուրիացի ազնիւ ժողովուրդը պէտք է վստահ ըլլայ որ Սուրիոյ մէջ գտնուող հայութիւնը, միակամ և միասիրտ, այս միևնոյն մտածումն և ուղղութիւնը կը սնուցէ Սուրիական հայրենիքին հանդէպ։ Ոչ մէկ մասնաւոր քաղաքականութիւն և նպատակ կը հետապնդենք այս երկրին հանդէպ։ Խաղաղութեան և անդորրութեան կարօտ ժողովուրդ մըն ենք և փարած ենք այս հողին պարտաճանաչ ու գիտակից քաղաքացիներու պէս։

Տա՛ր Աստուած որ չուշանար Սուրիացի ժողովուրդի փափաքներուն պսակումը, ի շահ իր հայրենիքի բարգաւաճման և ապագային։

ԱՐՓԻԱՐ ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ

ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐ ԵՒ ՎԷՊԻԿՆԵՐ

«Նահատակ Գրագէտներու Բարեկամներ» մատենաշարի 5րդ հատորը, որ վերջերս լոյս տեսաւ Փարիզի մէջ, կը բովանդակէ թիւով 9 վէպիկներ և պատմուածքներ, որ «Կարմիր Ժամուց»ի տաղանդաւոր հեղինակը, իր կենդանութեան, հրատարակած է զանազան պարբերականներու մէջ, գաղ ու գրիւ։ «Նահատակ Գրագէտներու Բարեկամներ» հրատարակչական ընկերութիւնը հաւաքելով եղերապախտ Արփիար Արփիարեանի յիշեալ գրուածքները և զանոնք հրատարակութեան տալով կորուստէ կը փրկէ գրական գոհարներ, որոնք անծանօթ պիտի մնային ժամանակակից նոր սերունդին։

Հատորին կցուած է կենսագրական տեղեկութիւններ ամփոփող յառաջաբան մը փայլուն հրապարակագիր և տաղանդաւոր արձակագիր այս երբեմնի Հնչակեան գործիչի մասին, որ զոհ գնաց եղբայրասպան գնդակի։ Արփիար Արփիարեանի վրայ կը ծանրանային մեղադրանքներ, որոնք տակաւին մինչև այսօր ալ վերջնականապէս պարզուած չեն անաչառ մտքի համար։

Ամէն պարագայի տակ խիստ ինքնատիպ և իր ժամանակի ամենափայլուն դէմքերէն մին եղած է Արփիար Արփիարեան։ Ծնած է 1850ին, ճամբորդութեան մը ընթացքին, Սամսոնի մէջ, Ակնցի ընտանիքէ մը, որ կերթար հաստատուիլ Պոլիս, Օրթագիւղի մէջ, ուր ալ Արփիար կը յաճախէ տեղւոյն Թարգմանչաց վարժարանը։ 1867ին կը մեկնի Վենետիկ, կը մտնէ Մուրատ-Ռափայէլեան վարժարանը, իբրև ուսուցիչ ունենալով Հ. Ղ. Ալիշան։ Քաջածանօթ ֆրանսերէնի, իտալերէնի, հայերէնի և առհասարակ տիրացած հայ և օտար գրականութեանց, կը վերադառնայ Պոլիս. կ'ընտրուի Ազգ. երեսփոխան, կը նպաստէ Արարատեան Ընկերութեան կազմութեան, կ'աշխատակցի Գրիգոր Արծրունիի Թիֆլիսի մէջ հիմնած ՄՇԱԿ թերթին 1878-1889 թուականներուն, ՀԱՑԻԿ կեղծ անուան տակ, կ'աշխատակցի այլ պարբերականներու, կը կատարէ գրական նախափորձեր, կը ճամբորդէ դէպի Կովկաս, 1889 թուին կը մտնէ Հնչակեան կուսակցութեան մէջ, կը ձերբակալուի 1890 թուին, ազատ արձակուելէ ետք 1891 թուին կը հիմնէ Յովհաննէս Շահնազարի հետ ՀԱՅՐԵՆԻՔ օրաթերթը, որ կոչուած էր ղեկավարելու Պոլսոյ յառաջադէմ հայ երիտասարդութիւնը։

Իբրև հրապարակագիր, խիզախ և ըմբոստ գրիչ մըն է Արփիար, ձաղկելու և յարձակելու [illegible] նկարագրով։ Մանաւանդ Ամիրաները սարսափի մատնուած էին իրմէ և ամէն միջոցի առջև կանգ չառին լռեցնելու համար զինք։ Պոլսոյ Պապը Ալիի 1895 Սեպտ. 18ի ցոյցէն ետք կը փախչի արտասահման, 1896-1901 կապրի Լոնտոն ուր կը վարէ Հնչակեան կուսակցութեան գործերը և կը խմբագրէ ՆՈՐ ԿԵԱՆՔ և ՄԱՐՏ թերթերը։ Կուսակցութենէն հրաժարելով կը մտնէ Վերակազմեալներու մէջ, կը թողու Լոնտոն, պահ մը Փարիզ և Վենետիկ ապրելէ ետք, կ'անցնի Գահիրէ, ուր ալ, յաջորդաբար վարելէ յետոյ չորս մը անկախ պարբերաթերթերու խմբագրութիւնը, կ'իյնայ, երեկոյ մը, 1907ին, ահաբեկիչի մը յաջորդական գնդակներու հարուածներուն տակ։

Ա. Արփիարեան արևմտահայութեան առաջնակարգ արձակագիրներէն է, Գրիգոր Զօհրապին հաւասար, ու անկէ ալ բարձր, գեղունութեամբ և բաբախուն սրտով ջերմութեան [illegible] է իր բոլոր գրուածքներուն մէջ։

Հատորը որ հրատարակած է «Նահատակ Գրագէտներու Բարեկամներ» մատենաշարը, կ'ամփոփէ երկու կարգի կտորներ, երգիծական և վիպական։ Հարկ է դիտել տալ, թէ սուր երգիծանքը որ Արփիարեանի գրչի յատկանիշներէն մէկն է, ոչինչ ունի ընդհանուր այն գաւեշտական ըմբռնումի հետ, որ տիրապետող է այս անուան տակ։ Արփիարի խորաթափանց միտքը և սուր գրիչը ընդունակ են խայթելու սաստիկ ուժգնութեամբ, բայց այնպիսի ձևով, որ ամէն պաշտպանութիւն անզօր կը դառնայ։ Երգիծական այս կարգին կը պատկանին հետևեալ կտորները. Օրհնեալ Գերդաստան, Հանըֆի Համար, Առուեստաճանաչ Գացող Կովկասցին, Ազգիս Բարերարները որոնք այսօր ալ կրնան համարուիլ որպէս խիստ այժմէական գրուածքներ ուր ձաղկուած են մեր [illegible] ազգային գա[illegible] հակայեց[illegible] կան այլև հակազգային հոգեբանութիւնը իրենց ապազգայնական ստրկամտութիւնը, հասցնելով այն՝ ծիծաղելի չափերու։

Մնացեալները նուիրուած են առաւելապէս հայ ժողովրդական խաւերու կենցաղին նկարագրութեան։ Մանաւորապէս գրաշարն ու ուսուցիչը, այս երկու չարքաշ տարրերը, որոնք հայ ապագրութեան և մտաւոր կեանքի տեսակ մը հիմնական սիւները կը կազմեն։

Առանձնապէս վէպիկներէն խիստ արժէքաւոր են, «Հոգւո Ջահակ»ը և «Ոսկէ Ապրջան» ուր գեղագիտական ճաշակը գրուածքին՝ հրաշալիօրէն ներդաշնակուած է նիւթին, գործող անձերու հոգեբանութեան։ Առանց յուզումի կարելի չէ կարդալ Արփիարեան, երբ կը նկարագրէ կեանքի դժբախտները, քանի մը համառօտ նախադասութիւններով Արփիարեանի նկարագրած դժբախտները ճակատագրէ կայծակնահար զարնուածներ են, որոնք իրենց ցուցական բնոյթով ամենուն յայտնի են, ոչ, անոնք առհասարակ լըռիկ մնջիկ, ողբերգութիւնը իրենց հոգւոյն մէջ ապրողներ են։ Աշխարհ լուռ է անոնց մասին և քարսիրտ։

Թանիներ Տեսայ փոքրիկ պատմուածքը, որով կուզենք վերջացնել այս մէկ քանի տողերը, հայ ուսուցչի զանազան ապացոյցն է, անոր յօղնաբեկ կեանքը և դաժան ճակատագիրը, որպի՛սի հարազատութեամբ հեղինակը թափանցեր է հոգեկան կալուածէն ներս այս դասին, որու հետ կապուած է այնքան սերտ կապերով։ Առհասարակ զարմանալի յատկութիւն մը կը յայտնաբերէ Արփիար Արփիարեան, յատկութիւն մը որ հազուագիւտ է։ Ընթերցողը հոգւով զօրաւոր թելերով կը կապուի, իր դժբախտութեան մէջ տուայտող հերոսներուն, անկուտի վարժապետին, տգէտ նաւավարին, անգործ գրաշարին, «բիչ» տղուն, մէկ խօսքով այն բոլոր անձերուն որոնք զոհերն են իրենց ծագման պարագաներուն, ընկերային տնարդար կարգերուն, ազգերու հարստահարութեանց և բռնութեան։

Արփիար Արփիարեանի բոլոր պատմուածքներն ալ գրուած են տաք շունչով, ջերմ են և սեղմ գրուած ըլլալն կարծես արիւնով։ Իրական, անփոխարինելի հաճոյք մըն է անոնց ընթերցումը։ Կը մաղթենք որ «Նահատակ Գրագէտներու Բարեկամներ» մատենաշարը հնարաւորութիւն ունենայ հրատարակելու նաև ուրիշ նմանօրինակ գրուածքներ ևս նոյն հեղինակէն, որ կը ներկայանայ ժամանակակից հայ գրականութեան ամենաիրապաշտ և թանկարժէք վարպետներէն մին։

Ա. Թ.

ՔՐՈՆԻԿ

ԱՐԴԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Այսօր մեր Քրոնիկը կը սկսինք պզտիկ պատմութիւնով մը։ — 1868ին Ճափոն, արդիացումի ճամբուն մէջ մտած, հիմնական բարեփոխումի մը կ'ուզէր ենթարկել բանակին կազմակերպութիւնը, հետևելով քաղաքակիրթ ազգերու օրինակին։ Քիօ-Սաի, նշանաւոր ճափոն ծաղրանկարիչը յարձակեցաւ այդ բարենորոգումին դէմ, և զայն իբր աղէտք ներկայացուց։ Գծեց ճափոնցի ֆրանսական տարազով զինուորը, և անոր տակ գրեց. «Այսպէս փճացան հին ազգերը, պարտուած իրենց ամենավատ բօսամիճէն, քաղաքակրթութենէն»։ Թէպէտ Միքատօն բանտարկել տուաւ Քիօ-Սաին, թէպէտ ճափոնական բանակը այդ նոր կազմակերպութեան շնորհիւ հսկայ ույժի մը վերածուեցաւ, այսու հանդերձ Քիօ-Սաիի վերոյիշեալ նախադասութիւնը մերթ ընդ մերթ իր վրայ հրաւիրեց նոյն իսկ ամենալուրջ խորհողներու ուշադրութիւնը։ Կ'արժէ, որ պահ մը անդրադառնանք անոր ակնարկած քաղաքակրթութեան, որ իրականը չէ, և ո՛չ անհրաժեշտը, այլ անոր ծաղրանկարը, արտաքին կերպարանքով, գրսերևոյթով հանգունատիպ իրականին։ Ընդունինք, թէ անհատներու պէս քաղաքակրթութիւններն, ընկերական և բարոյական սկզբունքներն ալ կըրնան ունենալ իրենց ծաղրանկարները իրականին մէջ, ու թուղթի վրայ։

Անկարելի չէ՛... ըսել, թէ մանաւանդ մեր օրերուն, սկզբունքները կը նմանին գոհարեղէններու։ Իրականները, թանկագին գոհարեղէններու պէս կը պահուին դրամարկղերու և պահարաններու խորը, և կեղծ գոհարեղէններն են, որ նախապատուութիւն շահած են տիկիններու և օրիորդներու կուրծքին ու մատներուն վրայ։ Քաղաքակրթութեան գործածութիւնն ալ հետևեալ է նոյն սիստէմին ո՛չ միայն հասարակ ժողովուրդին, այլ և կայսրերու, նախագահներու, թագաւորներու, դիւանագէտներու և զօրապետներու կուրծքին խորն ու կենցաղին մէջ։ Եւ արդի քաղաքակրթութիւնը (civilisation) շատ մեծ տարբերութիւն մը չ'ներկայացներ ֆրանկախտէն, և կերպով մը եղած է ընդհանրացած syphilisation։

Մեր արդի քաղաքակրթութեան օրերուն մարդկային գործերէն բացակայած կը թուին ըլլալ ազնուութիւնն ու պատուաւորութիւնը, և անհատներ ու պետութիւններ տնտեսական և քաղաքական ասպարէզի մէջ կը դրժեն իրենց խոստումները, կ'ուրանան իրենց յանձնառութիւններն ու ստորագրութիւնները։ Անցեալ սեպտեմբերին, սթերլինի անկումին առթիւ «պետութիւններու անքարոյականութիւնը» վերնագրով յօդուած մը գրեց փարիզեան թերթ մը։ Խաբելը, գողնալը, չհագործելը կարծես մենաշնորհն եղած ըլլար արդի քաղաքակրթութեան։ Անհատները պետութիւններու օրինակին է որ կը հետևին այս մարզին մէջ։ Եւ չը մոռնանք, թէ քաղաքակրթութիւնը խարխլողը կը կազմէ պետութիւններու քաղաքականութեան և անհատներու կենցաղին։ Հետևաբար և երկուքին ալ կեանքը իրական ցոլացումը կ'ըլլայ այդ քաղաքակրթութեան։

Իրաւ է այդ քաղաքակրթութեան շնորհիւ զգեստ ու ապրելակերպ փոխուած, սրբագրուած են, բայց այդ արտաքին բարեշրջութեան խորը աւելի ապականած են հոգիները։ Յիսուն կամ հարիւր տարի առաջ մարդիկ շալվար կը հագնէին, գոնէ Արևելքի մէջ, և դեռ ենթակայ չէին արդի քաղաքակրթութեան սեղմումներուն, կապկումներուն, բայց հոգինին աւելի բարձր էր և խղճմտանքնին աւելի մաքուր։ Մարդիկ այն ատեն առանց մուրհակի և ստորագրութեան խոշոր գումարներ կը վստահէին մէկ մէկու, նոյն իսկ հասարակ ջորեպաններու, և մէկուն մաքէն չէր անցներ չարաչար գործածել վստահութիւնը, և ուրանալ իր պարտքը։ Թիւրքին ըրած մեծ ջարդերը աւելի ու աւելի [illegible]րացան այդ կապկուած քաղաքակրթութեան օրերուն։ Վըստահութեան քեղծումը, առևտրական խարդախութիւնը, կեղծ սընանկութիւնները միասին քալեցին ապրուած քաղաքակրթութեան հետ։

Այդ քաղաքակրթութիւնը, դատարանները, դատաւորները ու փաստաբանները շատցուց, բայց ոճիրն ու գողութիւնները, գոնէ քաղաքներու մէջ, երբեմն հազուագիւտ, յաճախակի, ամենօրեայ գործերու կարգը անցան։ Եւ չկայ անհատական և ընկերական չարիք, որ չատցած ըլլայ ոստիկանական կազմակերպութիւններու ստուարացումին հետ։ Նոյն իսկ հիւանդութեան տեսակները շատցան բըժիշկներու թիւին, և դեղերու ցուցակներուն աւելցումին համեմատութեամբ։ Մեր արդի քաղաքակրթութիւնը չէ՞ միթէ որ օրէ օր աւելի ոճրագործային կ'ընէ պատերազմը և աւելի մահաբեր, իր թունաւոր կազերովն ու ռումբերով։ Մեր արդի քաղաքակրթութիւնը չէ՞ր որ թոյլատրեց Քէմալականներուն, օտար նաւի մը վրայ սպաննել Ճանիկեան մը, և անկէ յափշտակել Աբիկեան մը։ Արդի քաղաքակրթութիւնը չէ՞ որ հուլ տալ կու տայ աւազակաբարոյ թիւրքերուն, երկու միլիոն հայերու դարերէ ի վեր դիզած հարստութիւնն ու կալուածները։ Արդի քաղաքակրթութիւնը չէ՞ որ Օննիկի սպաննիչ Ճապրի մը պատ կը պըտտցնէ Հալէպի մէջ, փոխանակ կախաղանին վրայ ճօճելու։ Չէ՞ մի որ երեսփոխաններ մաքսանենգութեամբ կը զբաղին ի վնաս երկրի շահերուն, որոնց պաշտպանութիւնը յանձնուած է այդ նոյն երեսփոխաններուն։ Չէ՞ մի որ կառավարական ժողովներ ներսում կը շնորհեն satyreներու, գողերու և դրամաշորթներու, և աքսորանքի կը դատապարտեն [illegible]թեան համար կռուողները։ Եւ միթէ արդի քաղաքակրթութիւնը չէ՞ր որ Կիլիկիան յանձնեց Քէմալականներուն, հակառակ ազգային ու միջազգային հասկացողութեան, և աննախընթաց աքսորանքի դատապարտեց սրտէն զարնուած հայութիւնը։ Դեռ ո՞ր մէկն ըսենք։ Այս բոլոր իրողութիւններու ընկալարին ստորոտը պէտք է գրենք Քիօ-Սաիի բառերը. «Այսպէս փճացան հին ազգերը, պարտուած իրենց ամենավատ բօսամիճէն, քաղաքակրթութենէն»։

Այս տողերը գրելով նպատակ չ'ունինք հրաւիրելու մարդկութիւնը նահանջելու դէպի հին, դէպի բարբարոս ժամանակները։ Ո՛չ։ Մեր նպատակն է մատնանշել սա իրողութիւնը, թէ ապրուած կեանքը չհամապատասխաներ քարոզուած սկզբունքին, իբր թէ անհաշտ թըշնամիներ եղած ըլլային երկուքը։ Մենք կ'ուզենք, որ քաղաքակըրթութիւնը իրականանայ կեանքի մէջ, մենք կ'ուզենք, որ պետութիւններ իրենց խոստումներն ու ստորագրութիւնները յարգելու ազնուութիւնն ու քաջութիւնը ունենան, թէ իսկ անոնք ստանձնուած ըլլան մեզի պէս խորտակուած ազգերու հանդէպ, որ՝ անհատներ, յանուն այդ քաղաքակրթութեան, նախանձախնդիր արժանապատուութեամբ մը վստահութիւն ներշնչեն ընկերային և առևտրական հրապարակի վրայ, եթէ չենք ուզեր, որ օր մը ափսոսանքով ոգեկոչենք տգիտութեան հին բարի օրերը։ Որովհետև արդի քաղաքակրթութեան գործադրած բարբարոսութիւնը, վատութիւնը, քաղաքական և ընկերային չնականութիւնը աւելի անհանդուրժելի են և ընդվզեցուցիչ, քան տգէտ բարբարոսութիւնը։ Որովհետև առաջինը կանխամտածուած, չափի ու ձևի բերուած, դիւանագիտական բարբարոսութիւն մըն է, մինչ երկրորդը յանկարծական պոռթկում։ Եւ կանխամտածուածով ոճրագործ մը օրէնքով աւելի դատապարտելի է, քան դիպուածով, ակամայօրէն և պարագաներու հարկէն մղուած մարդասպանը։

ԴԻՏՈՂ

ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԵՒ ՕՐԷՆՔԸ

Հետզհետէ բազմանալու վրայ են սնանկացողներու թիւը ըլլայ Սուրիոյ մէջ, ըլլայ աշխարհի ամէն կողմ։ Մենք անցեալ շաբթու մէջ «Ահրար»ի մէջ կարդացինք Պէյրութի վաճառականներու դժգոհութիւնը տեղական Խառն Դատարաններու վերաբերմամբ, որոնք իբր թէ թեթև պատիժներ կը տնօրինեն սնանկացող վաճառականներուն։

Ճիշդ է որ սնանկութիւնները կը շատնան և պէտք չ'ենք տեսներ պատճառներու մասին մանրամասն հոս թուել։ Պաշտօնական վիճակագրութիւններէն կ'իմանանք որ անցեալ տարուայ ընթացքին Պէյրութի մէջ 47 վաճառական, Դամասկոսի մէջ 12 և Հալէպի մէջ 8 վաճառականներ սնանկացեր են։ Այս տարուայ թիւերը դեռ չունինք և եթէ հետևցնենք յառաջացած դժգոհութիւններէն, ըլլայ մամուլէն և ըլլայ Վաճառականական Սենեակի բողոքներէն, կուզենք այն եզրակացութեան որ այս տարի աւելի շատ սնանկացողներ եղած պէտք է ըլլան։

Դատական հետապնդում և բանտարկութիւն ունի սնանկացողի մը համար։ Այս է հինէն իվեր գործադրուած պատժական օրէնքի տրամադրութիւնը։ Բայց արդեօք կը համապատասխանէ՞ հին օրէնքի տրամադրութիւնը նոր դարու, աւելի ճիշդը ներկայ տարիներու ընթացքին սնանկացողներուն համար

Հարց մըն է որ կարելի չէ թեթեւօրէն անցնիլ և հապճեպ եզրակացութիւն հանել։ «Աճրար» թերթը խառն դատարաններու վճիռները խիստ չգտներ սնանկացողներու համար։ Բայց չմոռնանք ըսելու որ դատարանը ռաէ վճիռ տալէն առաջ օրերով կը քննէ սնանկացողի հաշիւները, նիւթական կարողութիւնը, բարոյական կացութիւնը և անկէ յետոյ կ'արձակէ իր վճիռը։ Պատժական օրէնքը իզօրու է բայց չհամապատասխաներ այսօրուան ստեղծուած կացութեան։ Ցանցաւորը ոչ սնանկացող վաճառականն է և ոչ ալ սնանկացող դրամատէրը, այլ բուն յանցաւորը կարելի է ըսել ամբողջ մարդկութիւնն է և կամ ցուցէ ժամանակը։

Համաշխարհային պատերազմէն առաջ սնանկութիւններ շատ հազուադէպ կը պատահէին, այն պարզ պատճառաւ որ կեանքը, առեւտուրը խաղաղ և բնականոն վիճակի մէջ կընթանային։ Ապրանքներու գիները տարիներով փոփոխութիւն չէին կրեր և եթէ պատահեր ալ շատ չնչին համեմատութեամբ։ Դործունեայ մէկը, փոքրիկ դրամագլուխով կրնար շատ դիւրութեամբ առեւտրական ասպարէզ պահել։

Պատերազմը եկաւ և ամէն կողմ ՄՈՐԱԹՈՐԵՈՄ հռչակուեցաւ։ Ոչ ոք կը ճանչնար իր պարտքը։ Պատերազմը վերջացաւ և դատարանները սկսան լայնօրէն գործելու։ Դատ դատաստան պահանջատէրերու և պարտատէրերու միջեւ։ Դրամական դատերը առաջին տեղը կը գրաւէին դատարաններու մէջ Հնչիւն ոսկիի տեղ թուղթ ոսկի կուզէին վճարել, ոսկի ֆրանքին տեղ թուղթ ֆրանք, հանգոյց մը որ դեռ մինչեւ այսօր կը շարունակուի իր բարդ կողմերով։ Միխթարական բան մը եթէ կար ան ալ աշխատանքի և վաճառականութեան զարգացումն էր։ Գարապ մարդ չկար և ամէն ոք կը շահէր։

Սնանկութեան առաջին զրոյակը պարզեց Գերման ժողովուրդը իր անարժէք մարքերով։ Միլիոնաւոր գերմաններ որոնց խնայողութիւնը մարք էր պահ դրուած դրամատուններու և կամ տուններու մէջ, ոչնչացան մէկ օրէն միւսը։ Ընդհանուր տագնապ և խուճապ կը տիրէր։ Այսպէս՝ վրայ հասաւ ֆրանքի անկումը։ Ֆրանսայի մէջ ալ կացութիւնը չափազանց յուսահատական էր երբ մէկ սթերլինը 250 ֆրանքի բարձրացաւ։ Առանց բացառութեան, բոլոր ժողովուրդներն ալ ունեցան դրամական անկումներ և անոնց հետեւանքով եղած յաճախակի սնանկութիւններ։ Դեռ անկէ երեք տարի առաջ տեղի ունեցան Միացեալ Նահանգներու մէջ արժէթուղթերու անկումները որոնց ընդհանուր կորուստը 125 միլիառ տոլար կը հաշուէին։ Հազարներով դրամատուններ սնանկացան և ցարդ ամեն օր երեք, չորս, հինգ դրամատուններ սնանկ կը յայտարարուին, հակառակ անոր որ տոլարը դեռ կանգուն կը մնայ և արտասահմանէն գանձելի միլիառ տոլարներ ունին։ Եթէ պահ մը նկատենք որ տոլարը ինկաւ իր ոսկիի արժէքէն դարձեալ խուճապ պիտի ստեղծուի ամեն կողմ, մանաւանդ այն երկիրներու

ՈՐԲԵՐՈՒ ԿԻՐԱԿԷՆ

Որբերու Կիրակիի առթիւ անցած կիրակի օր Կարօեան Սրբազանի խօսած ճառին ամփոփումը.—

Դեկտ. ամսոյ առաջին կիրակէն «Ոսկեղէն Կանոնի» կիրակէ կոչուած է օտարներէն. իսկ «Որբերու կիրակէ» կոչուած է մերիններէն։ Երկու կոչումներն ալ նոյն նշանակութիւնը ունին, որ է, այդ օրը մասնաւոր օգնութիւն մը ընծայել կարօտեալներուն։ Մեր մէջ ո՞վ է միշտ ամենէն կարօտեալը, եթէ ոչ ծնողազուրկ, անտէր ու անտիրական որբուկը, ուստի անոր օգնութեան նուիրուած է այդ օրը։

Ո՞վ այսպէս կարգադրեց։ Ան՝ որ իր ազգը ամենէն շատ սիրեց։ Ան՝ որ ցեղին մնացորդներուն գորովագութ Հայրը եղաւ։ Ան՝ որ այրիներուն արցունքը սրբեց։ Գօտոս Նուպարը. այսինքն ներկայ ժամանակներու մեծագոյն Հայ Բարեգործը։

Ան հաշուեց որ ո՛չ իր կեանքին մնացեալ օրերը, ոչ ալ իր գանձերը բաւական էին ի սպառ անկարօտ ընելու որբն ու այրին, տեսաւ որ իր մահէն վերջը անոնք անգամ մըն ալ անօգ ու անպաշտպան պիտի մնային. ուստի Հ. Բ. Ը. Միութիւնը կազմեց, իր սրտէն ու հոգիէն եղող մարդիկ մէկ տեղ հաւաքեց Միութիւն սիրայի անունը տուաւ անոնց ու ըսաւ, «ամէն տարի Դեկտ. ամսոյ առաջին կիրակէին յիշեցէք որբն ու այրին»։ Ու անոնք կը յիշեն ու կը յիշեցունեն մեզի ալ այդ կտակը ամէն տարի։

Հա՛յ ժողովո՛ւրդ, ընդունէ՛ ու յարգէ՛ այդ կտակը, որովհետեւ մխիթարութիւնդ անոր մէջ է։

Ներկայիս Ֆրանսացի ժողովուրդը ամենէն առողջ ու կայտառ ժողովուրդը կը համարուի, անհամար բարենպատակ ընկերութիւններ պաշարած են զինքը ամէն կողմէն ու նոր արիւն և կորով կը ներարկեն իրեն։ Բարիզի համար ամենէն անկրօն և անբարոյական քաղաքն է կ'ըսեն շատեր ու մենք միամտութեամբ կը հաւատանք։ Բայց գիտէ՞ք թէ քանի բարեպաշտական միութիւններ ունի ան, տասն եւ մէկ հազար. անոնցմէ ոմանք հիւանդանոցներ կը կառավարեն. ոմանք ծերանոցներ, ոմանք անկելանոցներ, ոմանք այրինոցներ, ոմանք որբանոցներ, ոմանք ընկեցիկ մանուկներու մայրանոցներ, իսկ դպրոցներ, համալսարաններ ու արհեստանոցներ կառավարողները աւելի շատ։ Այսքան հոգածութեան առարկայ ժողովուրդ մը ինչպէ՞ս կարելի է որ առողջ ու կայտառ չըլլայ։

Ճի՞շդ է որ մենք անոնց ֆրանքներուն, շիլիններուն և տոլարներուն դէզերը չ'ունինք, ունինք միայն սուրիական պղինձ ղրշներ. բայց ո՞վ ըսաւ թէ ղրշներ նըւազ գործ կը տեսնեն։ Չէ՞ որ ծովերը կաթիլներէն կը շինուին։ Եթէ ամէն հայ օրական տասը փարայ միայն տար ասոր համար, մենք շատոնց առողջացած էինք արդէն։

Տուե՞ր էք կամ կուտա՞ք այդ տասնոցը ով ազգասէրներ։ Շատերդ այո՛, շատերդ ալ ո՛չ, բայց վստահ եմ որ տուող ու չի տուող ամէնքդ ալ հաւասարապէս կը փափաքիք որ փրկուինք. կ'ուզէք որ մեր որբերը խնամուին, մեր այրիները հոգացուին, մեր գաւակները կրթուին, մեր դպրոցները փայլին, մեր եկեղեցիները շողշողան ու մենք ըլլանք աշխարհի ամենաքաղաքակիրթ ժողովուրդը, անհոգ ու անխռով։ Միայն թէ ասոնց փոխարժէքը վճարեն օտարներ, ուրեմն դուք մոռցեր էք Ազգ. անմահ երգչին սա երգը. «Օտարին հաց մեզի սնունդ չէ բնաւ, օտարին ջուր, ո՛հ չի մարեր մեր ծարաւը»։ Օտարին վրայ յոյս դնելով չէ՞ որ մեր յոյսերը մարեցան։ Հերիք է որ ձեռք կարկառենք ուրիշին, ձեռքերնիս մեզի թող դառնան այլեւս, մեր գրպանէն թո՛ղ հանեն ինչ որ կը հանեն, անոնք մեզի համար աւելի օգտակար են քան օտարներու միլիոնները։ Իսկ եթէ աչքերնիս նորէն օտարին պիտի տնկենք, ասիկա թող ըլլայ անոնցմէ սորվելու համար սա դասը թէ անոնք ինչպէ՞ս կ'ընեն որ իրենց պէտքերը ամբողջացնելէ ետք, դարձեալ բաներ մը կ'ունենան ափերնուն մէջ՝ ուրիշին ալ տալու։ Այս դասը Ամերիկացիներէն առնենք եթէ կ'ուզէք։

Անոնք հարուստ են թէ ազգաւ. Նախագահէն սկսեալ մինչեւ փողոցի աւելածուն, այսօր խոհանոցը ամուր մը կը փակեն, սան կամ թապակ չեն եռացուներ, կամ բնաւ բան չեն ուտեր [illegible] չոր հացով ու ջուրով կը բաւականան. իսկ ըլլալիք ծախքը խնայելով կարօտներու պաշտպան ընկերութեանց կը յանձնեն և անոնք ալ բազմաթիւ չքաւորներ կ'ուրախացնեն։ Ինչո՞ւ մենք ալ անոնց պէս չընենք. տարուայ մէջ օր մը ինչո՞ւ ինքնայօժար չի զրկենք ինքզինքնիս սեղանի վայելքէն, ուրախացնելու համար չքաւոր ազգակիցներ, անդարմանելի զոհողութիւն մը չէ ընելիքնիս։ Շատ մայրեր ու քոյրեր ունինք, որոնք այս կամ այն սուրբի տօնին ամբողջ շաբաթ մը հացի ու ջուրի չեն մօտենար և ամենուն շնորհաւորութեան կ'արժանանան. ամէնքս ալ այդ բանը ընենք Տիրոջ այս սուրբ օրը միայն և անոր հաճութիւնը ստանանք։ Մեր օճախներն ալ ծուխ թող չի հանեն այսօր, սեղաննիս աղ ու հացով միայն թող զարդարուի. օղի և գինի մանաւանդ թող չ'երեւին հոն, նոյն իսկ սիկառ չ'առնենք բերաննիս ու ամենուն, ամենուն վճարելիքնիս վճարենք որբերուն համար, որպէս զի արժանի ըլլանք լսելու երանէտ ձայնը թէ, անօթի էի և կերակրեցիք զիս, մերկ էի և հագուեցուցիք զիս։

ԹԷ ԻՆՉՈ՞Ւ ՀԱՇԷՄ ՊԷՅ ԱԹԱՍԻ ՉԷ ՄԱՍՆԱԿՑԱԾ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻՆ

Հաշէմ պէյ էլ Աթասի Սուրիոյ Սահմանադիր ժողովին նախկին նախագահը եւ ազգայնական կուսակցութեան լիտրը, չէր մասնակցած Խորհրդակցական ժողովին առաջին նիստին, որուն գումարումէն հինգ վայրկեան առաջ միայն տեղեկութիւն զրկած էր Պրն Սօլոմեաքին թէ՝ չիպիտի կրնար ներկայ գտնուիլ հոն։

Հաշէմ պէյի այս բացակայութեան պատճառները յայտնի չեն տակաւին. միայն թէ Ազգայնական Կուսակցութեան պաշտօնական օրկան «Էլ Եէօվմ» թերթին համաձայն սոյն պատճառները հետեւեալներն են եղեր...

ա. Հաշէմ պէյ Խորհրդակցական Ժողովի անդամ նշանակուած է առանց նախապէս իրմէ հարցուած ըլլալուն։

բ. Սոյն ժողովին ոչ իրաւասութիւնները եւ ոչ ալ խաղալիք դերը որոշուած չէ։

գ. Ցաչս Ազգայնականներու, սոյն ժողովը կազմուած է նախկին բարձր պաշտօնատարներէն, որոնք «ֆրանսական իշխանութեանց մարդիկը եղած են միայն եւ զորս ազգը կը նկատէ իր գլխուն եկած բոլոր դժբախտութեանց պատասխանատուները» հետեւաբար Ազգայնական Կուսակցութեան նախագահը չպիտի կրնայ աշխատակցիլ այդ անձերու հետ։

Գ. ՍԱՋՃԵԱՆ

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Հ. Մ. Ը. Մ.ի 13րդ տարեդարձի հանդէսը

Անցեալ 6ին, Կիրակի օր, Սինէմա «Հայրաղի» մէջ տեղի ունեցաւ Հ. Մ. Ը. Մ.ի 13րդ տարեդարձի հանդէսը։

Գնահատանքի արժանի էր վարչութիւնը, որ իր կարելին չէր խնայած փայլուն և շքեղ դարձնելու համար հանդիսակատարութիւնը։

Շրջանային Վարչութեան անդամներէն Պ. Սուրէն Բաքսխեան հրաւիրուած էր Պէյրութէն, որպէս բանախօս։ Հանդէսին սիրայօժար իր բաժին մասնակցութիւնը բերած էր «Ցառաջդիմասիրաց Ակումբի» երաժշտախումբը։ Գեղարուեստական բաժնին իրենց մասնակցութիւնը բերած էին, նոյնպէս, Պ. Անտոն Աւետեան՝ սկաուտներու խմբապետ՝ արտասանութիւնով եւ Պ. Պ. Երուանդ Փօլաճեան ու Գրիգոր Գազանճեան մեներգով։

Հանդէսին կը նախագահէր Պ. Տիգրան Գալըպճեան։ Պ. Նախագահը մի քանի խօսքով բացատրեց Հ. Մ. Ը. Մ.ի նպատակը։ Շեշտեց այն պարագան թէ՝ Հ. Մ. Ը. Մ.ի գործը մի միայն գնդերները զօրացնելու մէջ չը կայանար, այլ հոգին ազնուացնելու, հայ երիտասարդին ճշմարիտ հայ պատրաստելու մէջ, աշխատելու ընդունակ տարրեր իրենց հայրենիքի օգտին։ Ցորդորեց ժողովուրդը, որ իր քաջալերանքը չը զլանայ այս ազգօգուտ միութեան։

Պ. Սուրէն Բաքսխեան բեմ բարձրացաւ ծափերու մէջ, և խնդրեց ժողովուրդէն, որ կրկնէ իր ծափահարութիւնը Հ. Մ. Ը. Մ.ի համար։ Ցարգելի բանախօսը պատմական ակնարկներ նետեց Հ. Մ. Ը. Մ.ի հիմնադրութեան և տարիներէ ի վեր ունեցած գործունէութեան վրայ։ Օրինակներ բերաւ ուրիշ ազգերու մարմնակրթական կազմակերպութիւններէն, յիշեց Զեխոսլովագեան մարմնամարզական միութիւնը, որը ինչ մեծ դեր ունեցած էր իր ազգի անկախութեան գործին մէջ։ Շեշտեց եկեղեցիին, դպրոցին և ասոնց կարգին Հ. Մ. Ը. Մ.ի նման միութիւններու վերապահուած դերը ներկայ հայ իրականութեան մէջ։ Մի քանի յօդուածներ կարդաց Հ. Մ. Ը. Մ.ի ծրագիր-կանոնագիրքէն և ցոյց տուաւ ժողովուրդին թէ՝ Հ. Մ. Ը. Մ.ի նպատակն է հայ երիտասարդներէն պատրաստել ֆիզիքականով առողջ, նկարագրով ազնիւ, հոգիով վեհ և Ազգային զգացումներով տոգորուն հայեր, իրենց հայրենիքին և ժողովուրդին ծառայելու պատրաստակամ։

Ամբողջ հանդէսի տեւողութեան 30է աւելի սկաուտներ, մաքուր հագուած, շարուած կը կենային բեմի վրայ իրենց ձեռքին եռագոյնը և սկաուտական դրօշակը։

Տեղի ունեցան սկաուտներու կողմէ բրգաշինութիւններ և խմբապետի կողմէ ատրճաններու բաշխում։

Հանդէսին կարգապահութիւնը լաւ էր և ժողովուրդը մեկնեցաւ գոհունակութեամբ։ ԹՂԹԱԿԻՑ

8 | 12 | 31, Դամասկոս

ԱՐԱՐԱՏԻ ԱՊՍՏԱՄԲՆԵ՞ՐԸ ԱՄԲՈՂՋՈՎԻՆ ԲՆԱՋՆՋՈՒԱԾ

ԱՐԱՐԱՏԻ ԽՆԴԻՐ ՉՄՆԱՑ ԱՅԼԵՒՍ

Այս խորագիրներով Մարթինեա կը գրէ «Սօն Փօսթա»ին.—

Արարատի յեղուզակներուն վերջին ու վճռական հարուածը տրուելէ յետոյ, ապստամբները յաջողած էին Պարսկաստան ապաստանիլ։ Ցեղուզակներու պետերը որոնք իրենք իրենց տիտղոսներ ու պաշտօններ տուած էին, հետեւեալներն են. Հօյպօնի արտակարգ զինուորական պատուիրակ՝ Իհսան Նուրի, Արարատի կառավարութեան պետ՝ Պրօ Հասօ, Պատերազմական նախարար՝ Ֆերզէնտէ, նախարար՝ Սէյիտ Րէսալ։ Իհսան Նուրի պարսկաստանի մէջ գտած է նաեւ իր ընկերներուն եւ անոնցմէ զգածօրէն բաժնուելով պարսկական ոստիկանութեան մէջ մըտած է։

Պրօ Հասօ, ձմեռը մեր սահմանին մօտակայ պարսկական հողամասին վրայ անցնելէ յետոյ գարնան յեղուզակային նոր գործունէութեան յծուած էր։ Անցեալ մարտին, Պարսկաստան որոշած էր նուաճել Պրօ Հասօի աշիրէթը և անոր միացող խուժարարները։ Գնդապետ Պէյք Աւիի և Միր Հիւսէյին Խան Հաշիմիի հրամանատարութեան տակ գտնուող զօրքիս(?) ուժեր, անցեալ Օգոստոսին յաջողած են Տէրպէնտի մօտ նեղը դնել յեղուզակները։

Մեծ ու արիւնահեղ ճակատամարտէ մը յետոյ սպաննուած էին յեղուզակներու պետ Պրօ Հասոն և եղբայրը Էյուպ։ Իրենց պետը կորսնցնող յեղուզակները, երեք խումբի բաժնուելով, Աղ-Կէօլի կողմը Էյէնտի շրջակայքը, առաջարկած են Պարսկաստանի անձնատուր ըլլալու համար բանակցութեան մտնել։ Պարսկաստան ընդունած է որ ապստամբները բնակին պարսկական գիւղերու մէջ և կրեն իրենց զէնքերը։ Սակայն ապստամբները այդ գիւղերուն մէջ ալ անհանդարտ կեցած ըլլալով պարսիկ կառավարութիւնը յանկարծակի յարձակումով մը բնաջնջած է 36 ապստամբներ, և որոնց կարգին կեղծ պատերազմ. նախարար Ֆերզէնտէն ու ընկերը՝ Ֆարիսը։

Այս կերպով Արարատի ապստամբներուն մնացորդ մասն ալ ջնջուած են պարսիկ կառավարութեան կողմէ և հետեւաբար՝ Արարատի խնդիրն ալ վերջ գտած է։

Թուրք-Պարսիկ սահմաններուն և շրջակայից մէջ, Պարսկաստանի կողմէ կատարուած ապստամբներու բնաջնջման գործին օժանդակած են նաեւ Թուրք սահմանապահ ջոկատները։ Պէյք Ալի և Մահմուտ Խանները մեծ յաջողութիւններ ցոյց տուած են այս գործին մէջ։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԵՐԿՐՈՐԴ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ
19 Դեկտեմբեր շաբաթ իրիկուն ժամը 8,30ին
ՀԱՅ ԱՒԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ
Դասախօսը՝ Պարոն ՆԻԿՈԼ ԱՂԲԱԼԵԱՆ
Իր նիւթը՝
«Յովհաննէս Թումանեանի բանաստեղծութիւնները»
Տոմսակներուն գինը սովորական. 10 դահեկան անդամներու համար եւ 15 դահեկան՝ ոչ-անդամներու։
Համազգայինի յաջորդ դասախօսութեան փոխարէն 1932 Յունուար 23ին կայանալու է Րաֆֆիի «Խենթ»ի հերոսներէն Թովմաս էֆէնտիի գրական դատը։

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ
ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ
Յառաջիկայ Կիրակի 13 Դեկտեմբեր,
կէս օրէ առաջ ժամը 10ին
ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ՏԱՆ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ
Պիտի դասախօսէ՝ ԸՆԿ. Գ. ԻՓԷՔԵԱՆ
Նիւթ՝
Միջազգային քաղաքական կացութիւնը, միջազգային տնտեսական տագնապը, Ծայրագոյն Արեւելքի դէպքերը և անոնց ստեղծած վտանգալից դրութիւնը։
Պիտի ըլլայ նուագ: Մուտքը ազատ է։
Լուսաւորական Յանձնախումբ

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԵՑԷՔ ՀԱՅ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ԽԱՉԻ ՍԻՆԵՄԱՅԻՆ

ԹԵՐԹՕՆ «ԱԶԴԱԿ»Ի ԹԻՒ 61

ՆԱԶԸՄ ՓԱՇԱՅԻ ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐԸ

ՍԵԴՐԱԿԻ ԵՒ ՍԱՐԳՍԻ ՍՊԱՆՆԻՉՆԵՐԸ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻՆ

ՈՃՐԱԳՈՐԾԸ ՊԱՀՈՒԱԾ ԷՐ ՀԱՅՈՑ ԵԿԵՂԵՑԻԻՆ ՄԷՋ

ԼՐՏԵՍ ՕՆՆԻԿ ԿԸ ՍՊԱՆՆՈՒԻ ՔՈՄԻԹԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

Քամբանա Սարգիս դուրս հանուեցաւ և հաւկթավաճառ Ավրամը հարցաքննուեցաւ։ Ցիչեալին խոստովանութեան համաձայն, ուրբաթ օր, Խոկրւաարի, Պէշիկթաշի և Պէյ Օղլուի կողմերը իր ունեցած առնելիքները հաւաքելու համար պտտած է և երեկոյեան մօտ ժամը 10.30ի ատեններ, գինեպան Սարը Եօրկիէն առնելիքը եղող 15 դահեկանը գանձելու համար գինետուն հանդիպած է։ Բայց հոն, քանի մը գաւաթ օղի խմած է և վերադարձած. Կարապետ կամ Արշակ անուն մէկը երբէք չճանչնար և չէ տեսած։

Ավրամ կ'աւելցնէր որ ինք ոչ մէկ ատեն Կարապետը գինետան մը մէջ չէ տեսած, և չի ճանչնար և անոր հետ ոեւէ խօսակցութիւն չէ ունեցած։

Վերջը բերուեցաւ Խրիսթօի հանրատան աղջիկներէն Մարիքան։ Բանալին ցոյց տրուելով անոր հարցուեցաւ.

— Չորս ամիս առաջ այս բանալին դուն Կարապետին տըւեր ես, ճի՞շդ է։

Մարիքա բանալին առաւ և քննելէ վերջ ըսաւ.

— Այս բանալին ես առաջին անգամ ըլլալով կը տեսնեմ. ճիշդ է, չորս ամիս առաջ, չըթայի մը ծայրը կապուած դաբաղի մեծ բանալի մը գտած և Կարապետին տուած էին, բայց այս չէր տուածս։

ՍԵԴՐԱԿԻ ՍՊԱՆՆԻՉԸ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ

Վերջը հարցաքննուեցաւ եկեղեցիի ծառայողներէն Վարդան։ Թէպէտ ան ալ Կարապետը չճանչնալը և Քամբանա Սարգիսի գինետունը գացած չըլլալը յայտարարեց, բայց երբ երեսերեսի բերուեցաւ, ստիպուեցաւ ամեն բան խոստովանիլ։

Այս բոլորէն վերջ հասկցուեցաւ որ Սեդրակի սպաննիչը Կարապետն է և ոճիրը գործադրած է քոմիթէի հրամանով, ուրով ան դատարան յանձնուեցաւ։ Վարդանն ալ արդէն քիչ մը նեղը դրուելուն պէս ամեն բան խոստովանեցաւ։ Մինչեւ անգամ ըսաւ որ այս տարի Պոլսոյ մէջ նոր շարժում մը պիտի յառաջացուի։

ՀԱՅ ԼՐՏԵՍԻ ՄԸ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Հետեւեալ օր, առտուն կանուխ, ոստիկանը սենեակս մտնելով, մարդու մը գիս տեսնել փափաքիլը յայտնեց։

— Կանչեցէք ներս, ըսի.

Այս մարդը, միջահասակ, անմեղ աչքերով հայ մըն էր.

— Հրամմեցէք, ի՞նչ կուզէք, ո՞վ էք, ըսի.

— Անունս Օննիկ է. Գում Գաբուի հայոց եկեղեցիին մէջ կը ծառայեմ. Ձեր վսեմութեան կարեւոր լուր մը տալ կուզեմ, բայց, փաշաս կը վախնամ.

— Մի վախնաք, միայն ինծի հետ տեսնուելնիդ մէկուն մի ըսէք. անշուշտ Ձեզ մէկը չի տեսաւ հոս գալու ատեն.

— Ոչ փաշաս, մարդ չի տեսաւ, բայց պատերն անգամ այս քոմիթէին լրտեսութիւն կընեն. ի՞նչ է մեր ժողովուրդին քաշածը այս ոճրագործներուն ձեռքէն. կարծես թէ չէր բաւեր իրենց թափած արիւնը, հիմայ նորէն գլուխ վերցուցեր են. եկեղեցիներու մէջ Աստուծոյ աղօթքներ կըլլան, ժողովուրդին խրատ կը տրուի, բայց մեր քահանաները հիմայ ոճրագործներու հետ միացեր են։ Եկեղեցիները քոմիթէներու օճախներ եղած են։ Դեռ անցեալները քոմիթէր Մարգար էֆէնտին Խաչիկ անուն քոմիթէճի մը չի՞ զարկաւ։ Ոճրագործը ոստիկաններուն վրայ ալ զէնք նետելով փախաւ։ Քանի օր է հետքը չի գտնուիր։ Այդ մարդը հիմայ պահուած է եկեղեցիի մէջ. մեզի ալ խիստ պատուէրներ ըրին և ըսին. «չըլլայ որ մէկուն ըսէք. այս տեսակ ֆէտայիները, որոնք ազգին մեծ ծառայութիւններ կընեն, պարտք է պահել»։ Երէկ գիշեր ծանօթացայ այս բոլորին և որոշեցի Ձեր վսեմութեան լուր տալ։

— Շնորհակալ եմ Օննիկ էֆէնտի. պատուաւոր մարդեր, մանաւանդ հոգեւորականներ պէտք չէ պահեն ու պաշտպանեն ոճրագործները։ Դուք հիմայ ելէք ասկէ և ոեւէ մէկուն մի տեսնուիք և հոս գալերնիդ մի ըսէք։

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ ԿՈՒՐԱՆԱՅ

Ոստիկանապետ Հիւսնի պէյը կանչեցի և հրահանգեցի որ շուտով երթայ Պատրիարքարան և Պատրիարքին հասկցնելէ վերջ թէ՝ լուր առած են Մարգար էֆէնտիի սպաննիչին եկեղեցւոյ մէջ պահուած ըլլալը, պահանջէ անոր յանձնումը։

Հիւսնի պէյ գնաց. կէս ժամ վերջ վերադարձաւ. Պատրիարք էֆէնտին յայտնած է որ ինք նման բանէ մը լուր չունի և թէ ոճրագործ մը երբէք չի պահուիր եկեղեցւոյ մէջ։

Հիւսնի պէյին ըսի.

— Նորէն գնա՛ հիմայ և Պատրիարքին ըսէ որ ոճրագործը եկեղեցւոյ մէջ պահուած է, անմիջապէս թող յանձնէ ձեզի զայն։ Երթալու ատեն ձեր հետ երկու հատ ալ ոստիկան առէք։ Եթէ Պատրիարքը նորէն չի յանձնէ ոճրագործը, իմացուր որ եկեղեցին շղթայի տակ պիտի առնես և երեւան պիտի հանես ոճրագործը։ Գնա, և շուտով ինծի լուր բեր։

Հիւսնի պէյ գնաց. Քովս Օննիկ էֆէնտին եկաւ և տխուր շեշտով մը ըսաւ.

— Փաշաս, Պատրիարքը գիս հիմայ պաշտօնէս հանեց. ասոր կարեւորութիւն չեմ տար. բայց կը վախնամ որ քոմիթէն գիս մեռցնէ.

— Մի վախնաք, Աստուած մեծ է. պաշտօնէդ հանուած ըլլալնուդ համար մի մտահոգուիք. ձեզ իմ ծառայութեանս մէջ կը գործածեմ. ընտանիքդ ապրեցնելու չափ գումար ալ կուտամ։

ՔՈՄԻԹԷՆ ԿԸ ՍՊԱՆԷ ՕՆՆԻԿԸ

Օննիկ էֆէնտի գնաց. Հիւսնի պէյ ոճրագործ Խաչիկը եկեղեցիէն հանելով բերած էր։ Դատարան ճամբեցի զայն։

Երեկոյեան լուր առի։ Օննիկ էֆէնտին, Պատրիարքարանի անկիւնը, Գրիգոր գինետան մէջ նստած պահուն, յանկարծ մարդ մը վրան խուժելով երեք տեղէն ծանրօրէն վիրաւորած է։ Այս դէպքը դիմացէն դիտող Իւրկիւպի Մէհմէտ էֆէնտի, ոճրագործը բռնել ուզած է, բայց այս ֆէտային իր րէվոլվէրը քաշելով կրակ ըրած է։ Ոստիկանը դիմադրած է և գնդակով մը հայ ֆէտային անշունչ գետին փռած։

Այլեւս 'Երոյակեան' քոմիթէին պատերազմ յայտարարելու բնոյթը ունեցող այս ընթացքը գիս ջղայնացուցած էր բուռն կերպով։

(Շար.)

ՍԻՐԻԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԿԱՐԵՒՈՐ ԺՈՂՈՎԸ

Կ'ՈՐՈՇԵՆ ՄԱՍՆԱԿՑԻԼԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆՑ

կոչ Սիւրիացի ժողովուրդին

Անցած չորեքշաբթի օր, Դամասկոսի մէջ կարեւոր ժողով մը գումարած են ազգայնականները ձեւիլ պէլ Մերհէմ պէյի բնակարանին մէջ, որ տեւած է ասուն կէսգիշեր 14 ժամ, այսինքն առաւօտեան ժամը 7ին մինչեւ երեկոյեան ժամը 9։ Ժողովի ընթացքին հետագրային յարաբերութիւնները անընդհատ կը գործէին Հալէպի, Հոմսի եւ Համայի միջեւ։ Հալէպի ազգայնական լիար Իպրահիմ Հանանօ պէյի կողմէ տրուած հեռագիր մը կը յայտնէր որ Հալէպի ազգայնականները պատրաստ են եւ վստահ ընտրութեան մասնակցելու, ոչ մէկ ազդեցութիւն չի կրնար արգիլ ըլլալ իրենց ծրագրին։ Հանանօ պէյ վերջը կ'ասէր նոյնիսկ։ *«Հետզրութեան մասնակցելը առանց պայմանի»։*

Ժողովը երկար քննութիւններէ եւ վիճաբանութիւններէ վերջ, որոնց մասնակցիլ ընտրութեան, հակառակ իրենց ատելի դրած արգելքներու եւ դժուարութեանց։ Այս իմաստով անոնք հրատարակած են յայտարարութիւն մը, որով Ասուծոյ եւ ժողովուրդին կը յանձնեն իրենց որոշումները։

Յայտարարութեան մէջ ազգայնականները կը գրեն։

«Սիւրիական ժողովուրդը անցած փորձառութիւններէն եւ դէպքերէն հասկցած է որ Ազգայնական Կուսակցութիւնը իր իրաւունքներուն պաշտպանութեան եւ իսկայներուն իրականացման նուիրուած է։ Ազգայնականները վստահ են ժողովուրդի գիտակցութեան։

«Ազգայնական Կուսակցութիւնը հովանաւոր տերութեան հետ հասկացողութեան գալու եւ գործակցելու համար ըստ ուժաստեղծ, բայց ամէն անգամ սասպիկ ինքնասիրութիւններ եւ սահմանութիւններ արգիլեցին իր նպատակներուն յաջողութիւնը։

«Անա այսօր ալ նոր օրական մը մէջ կը գտնուինք։ Կը յուսանք որ այս օրական առաջնորդներէն աւելի լաւ կրլլայ, որովհետեւ Ֆրանսայի վեհապատիւ ներկայացուցիչը կը հրաւիրէ սիւրիական ժողովուրդը ընտրութեան։ Ընտրելիք երեսփոխանական ժողովին պիտի բխի Սահմանադրական Կառավարութիւն մը, որը Ֆրանսայի հետ բանակցութիւններ մտակելով երկու տերութեանց միջեւ դաշնագրութիւն մը պիտի կնքէ եւ հակառակ մեր կամքին գոյութիւն ունեցող հովանաւորութիւնը պիտի վերցնէ։

Այս նոր կացութեան քննութեան համար հաւաքուեցանք, երկար խորհրդակցութիւններ ունեցանք, անցեալն ու ապագան դիտեցինք եւ պատրաստեցինք սիւրիական ժողովուրդին վայել ճանապարհ մը, Ֆրանսական խաղաղասիրութեան առջեւ, որ մեզ պիտի առաջնորդէ ծանօթ անցեալը եւ դէպի անծանօթ ապագան։

«Մեր տխուր պատմութիւնը որ պատերազմէն իվեր այնքան սեւ օրեր տեսած է, այժմ մեզ կը հրաւիրէ միջոցներ գտնելու այդ անելիքն ապառնելու համար։ Կարդացինք Ֆրանսական պատուիրակ պ. Տը Քէի Ազգայնական Դաշնակցութեան ներկայացուցած տեղեկագիրը։ Տեսանք նաեւ պ. Բօնսոյի, այս շաբաթուան ընթացքին բրած յայտարարութիւններն ու որոշումները։ Այս բոլորէն հասկցանք որ Ֆրանսան կուզէ միակողմանի, այսինքն միայն մէկ կողմի հաւանութեամբ տրուած հովանաւորութիւնը վերացնելով, երկու կողմի, այսինքն մեր եւ իրենց հաւանութեամբ նոր հովանաւորութիւն մը դնել։ Չի տեսանք երբէք թ՝ ի՞նչ հիմերու վրայ պիտի դրուի դաշնագիրը, ըստ ատենին հասկնալու։ Սակայն չի յաջողեցանք տեղեկանալ։

«Բայց եթէ որ ընտրութիւնը իրաւունք մը կ'է, հետեւաբար որոշեցինք մասնակցիլ ընտրութեանց, հակառակ անոր որ մթնոլորտ ըստ մասնաւոր չէ եւ արգելքներ անպակաս են։ սակայն մեր վստահութիւնը դրուած է ժողովուրդին վրայ։

«Ամբողջ ժողովուրդը կը հրաւիրենք ընտրութեան, միացեալ ճակատով եւ կը յայտարարենք տալ իրենց ձայները անոնց որոնք պիտի ներկայացնեն իրենց ազգային պահանջները

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԱՆՉՈՒՐԻԱԿԱՆ ՎԷՃԸ

Նանքին.— ցինւորական վիճակ հռչակուեցաւ։

Թօքիօ'.— Զօրավար Հօնժօ՝ Շանկ Սիւ Լիանկին ուղղած է կարուկ ազդարարագիր մը որով կը պահանջէ Ջին Թօ Հովէն զօրախումբերու ետ քաշուիլը։

ՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿՈՒՄՆԵՐ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ

Բարիզ'.— Երկրագործական նախարարութիւնը որոշեց սահմանափակել օտար շաքարներու ներածութիւնը, պաշտպանելու համար ճակնդեղի մշակութիւնը։

ՊԵԼՃԻԳԱՅԻ ԵՒ ԱՆԳԼԻՈՅ ՄԻՋԵՒ

Լոնտոն.— Պելճիգայի Արտաքին Գործոց Նախարար Պ. Հիմանս հոս ժամանեց մաքսային սակերու մասին բանակցելու համար Սըր Ճօն Սայմընի և Պ. Ռընսիմէնի հետ։

Ի ՆՊԱՍՏ ԾԵՐԵՐՈՒ ԵՒ ԱՅՐԻՆԵՐՈՒ

Ժընեւ.— Զուիցերական ժողովրդական խորհրդակցութիւն մը 337000 քուէի դէմ 507000 քուէով մերժեց ընկերային ապահովագրութեան հաստատումը 'ի նպաստ ծերերու, այրիներու և որբերու։

ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ՆՊԱՍՏԸ

Նիւ Եորք.— Նիւ Եորք քաղաքը 16,810,000 տոլար արձանագրուեցաւ իբր նպաստ անգործներու։

ԳԵՐՄԱՆԻ!! ՖԱՇԻԶՄԻ ԴԷՄ

Պէրլին,— «Ֆորվէրց» թերթը առաջնորդող յօդուած մը հրատարակեց որով կը յայտարարէ թէ ընկերվարական կուսակցութիւնը, սէնդիգաները և ընկերակցութիւնները, «Հայրութեան Դրօշ» միութիւնը և մարմնամարզական զանազան կազմակերպութիւնները ընդհանուր ճակատ մը կը կազմեն որուն պէտք է որ կառավարութիւնը կռթնի պայքարելու համար Ֆաշիզմի դէմ։

Պէրլին.— Վիւյթէ պէրկի մէջ կատարուած թաղապետական ընտրութիւնները 'ի յայտ բերին ազգայնական ընկերվարականներու մէկ նոր յառաջդիմութիւնը։ «Վէլթ Ամ Մօնթակ» թերթին նայելով, Պ. Հիթլէր իշխանութեան գլուխ անցնելու համար կը բանակցի եղեր կարգ մը քաղաքական անձնաւորութիւններու հետ։

ԶՕՐԱՎԱՐ ՔՈՒԹԻԷՓՕՖԻ ԱՆՅԱՅՏԱՑՄԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Բարիզ.— Ոստիկանութիւնը նոր հետք մը գտած է ռուս Զօրավար Քութիէբոֆի անյայտացման խնդրին մէջ։ Ամէն ոք կը յիշէ թէ ինչպէ՛ս օր ցերեկով ռուս զօրավարը առեւանգուելով բարիզի փողոցներու մէջ ինքնաշարժով մը տարուեցաւ անծանօթ ուղղութեամբ։

Քօյէն անունով մի խեղճ ոստիկան մը ոստիկանութեան յայտարարեց թէ ինքը 'ի վիճակի կը գտնուի լուսաբանել այս խնդրոյ շուրջ։

Քօյէնի հօմանուհի ռուս պարուհի մը ըսեր է թէ ինքը կը ճանչնայ Քութիէբոֆի առեւանգման մասնակցողներէն մէկը։ Այդ ռուս կինը յայտնած է թէ զօրավարը տարուեցաւ Ֆօնթէյըփ մէջ գտնուող Վիլլա մը ուր զինքը խեղդամահ ըրած են, իրեն ուղղուած հարցումներուն պատասխանած և կարգ մը գաղտնիքներ դուրս տուած չըլլալուն պատճառաւ։ Յետոյ, դիակը թաղուեր է վիլլայի ստորերկեայ յարկի մը մէջ։

Ոստիկանութիւնը քննութիւն մը կը կատարէ այժմ խնդրոյ առայկայ վիլլան գտնելու համար։

ԿԱՆՏԻՆ ՊԻՏԻ ԱՅՑԵԼԷ ՊԱՊԻՆ

Հռոմ.— Թերթերը կը գրեն թէ Սրբազան Պապը պիտի ընդունի Մահաթմա Կանտին յառաջիկայ շաբաթ իր Հռոմ այցելութեանը ընթացքին։ Պապը այս առիթէն պիտի օգտուի Կանտիին հետ խորհրդակցելու համար կաթոլիկ Եկեղեցիի Հնդկաստանի մէջ ունեցած շահերու մասին,

VALDA

ԽՆԱՄԵՑԷՔ

ՊԱՀՊԱՆԵՑԷՔ ԵՒ ԶՕՐԱՑՈՒՑԷՔ

ՁԵՐ

ՇՆՉԱՌՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐԸ

ՀԱԿԱՆԵԽԱԿԱՆ ԵՒ ԶՕՐԱՑՈՒՑԻՉ

ՊԱՍԹԻԼ ՎԱԼՏԱ-

ՆԵՐՈՒ ՄԻՋՈՑԱՒ

ՓՆՏՌԵՑԷՔ ՁԱՆՈՆՔ ԲՈԼՈՐ ԴԵՂԱՐԱՆՆԵՐԷՆ

ՎԱԼՏԱ

անունը կրող տուփերու մէջ։

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ՝

ՍԱՀՏԱ ԵՂԲԱՐՔ

ՊԷՅՐՈՒԹ

Կարի եւ Ձեւագիտութեան Դասընթացք

Տիկին ՄԱՌԻ ԵՐԱՄԵԱՆ

ՎԿԱՅԵԱԼ ԴԵՐՁԱԿՈՒՀԻ

ԲԱՐԻԶԷՆ ԵՒ ՎԱՇԻՆԿԹՕՆԷՆ

Կարի եւ ձեւագիտութեան մասնագիտուհի, Տիկին Մառի Երամեան կը վերադառնայ իր արհեստանոցը, Մեծ Սերայի դիմացը Նո. 78 տան երկրորդ յարկը։

Երեք ամսուան միջոցին կը սորվեցնէ ամենավերջին նորաձեւութեամբ, կար եւ ձեւագիտութիւն, իր բոլոր բարդութիւններով եւ ւորդիական միջոցներով, Droit-fils մեթոտով։ Իր աշակերտուհիները կ'օժտէ Բարիզի աշխարհածանօթ Académie Daydou վկայականով։

ՍԹԱՆՏԱՐՏ կօշիկները միշտ ամենաչաւ, ամենադիմացկուն, ամենաաժան եւ ամենագեղեցիկներն են.

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ

ՆԱՃԱՐ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

ՏՕՔԹ. ՍՈԿՐԱՏ ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՅԺ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՊԷՅՐՈՒԹԻ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Կ'ընդունի ամեն օր բացի կիրակինեն կէսօրէ առաջ 8—12 կէսօրէ վերջ 2-6

Հասցէ՝ Capucinներու եկեղեցիին քով Արդարութեան պալատին առջեւ։

ՏՕՔԹ. ԳԷՈՐԳ ԿԵՐԿԵՐԵԱՆ

Վկայեալ Lauréat նախկին Interne եւ այժմ մնայուն ՄԱՍՆԱԳԷՏ բժիշկ Ֆրանսական հիւանդանոցի՝ ԱՉՔԻ, ՔԻԹԻ, ԿՈԿՈՐԴԻ, ԱԿԱՆՋԻ և ԳԼԽՈՅ հիւանդութիւններու բաժնին։

Հիւանդ կ'ընդունի կէսօրէ վերջ ժամը 2—6

իր գլինիքին մէջ rue de Damas No. 15

Հիւանդները ուղղակի հիւանդանոց կ'ընդունուին իր կողմէ տրուած մուտքի ռաբօրով։

Աղքատ հիւանդներու ձրի դարմանում, ամէն օր կէսօրէ առաջ ժամը 10—12, հիւանդանոցի դարմանատան մէջ։

ՊԱՂՈՒԿ ԼԻԲԱՆԱՆ

- ԶԱՀԼԷ -

Հայկական միակ պանդոկը Զահլէի մէջ

ՄԱՔՈՒՐ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՀԱՄԵՂ ՃԱՇ

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԱՆԿՈՂԻՆՆԵՐԸ ԿԷՍ ԳԻՆ

ՏՈՒՆ ՎԱՐՁԵԼ ՈՒԶՈՂՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ

Տէր եւ Տնօրէն Օ. ԲՕՂԱԿԻՄԵԱՆ

ՏՕՔԹ. Մ. Ս. ՏԱՔԷՍԵԱՆ

Նախկին ներքին բժիշկ ԹԱՂԱՊԵՏ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ

Այժմ Մնայուն բժիշկ St. ELIE ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐ

ՆԱՀՐԻ ՈՍՏԻԿԱՆԱՏԱՆ ԴԻՄԱՑ ԻՐ ՔԼԻՆԻՔԻ ՄԷՋ

Ամեն օր (կէսօրէ առաջ 10—12 / կէսօրէ վերջ 1 — 3)

ԾՆԹ.— Հինգշաբթի եւ շաբաթ կէսօրէ վերջ աղքատ հիւանդներուն ձրի։

ՏՕՔԹ. ԼԵՒՈՆ ԵԷՆԻՔՈՄՇԻԵԱՆ

(Նախկին շէֆ ար կլինիք Պէյրութի Ամերիկ. հիւանդանոցի)

Իր նոր դարմանատունը կը գտնուի Ալէնպի փողոց (Նախկին Մաարատ), Լիբանանի Խորհրդարանի Նորակառոյց պալատի ճիշդ դիմաց, երկրորդ յարկ։

Ընդունելութեան ժամեր.—

Կէսօրէ առաջ ժամը 9—12, կէսօրէ վերջ 2—6։

ՉՔԱՒՈՐՆԵՐՈՒՆ ՄԻՇՏ ՁՐԻ։

Կարի եւ ձեւագիտութեան դասընթացք

Տիկին Տիթա ՄԱՆԿԵԱՆ

(ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԷՆ)

Ծայտնի դերձակուհի տիկին Տիթա Մանկեանի ձեւագիտութեան չորրորդ դասընթացքը կ'սկսի ամսոյս 20ին։ Արձանագրութիւնները կ'սկսին ամսոյս 10ին, ամէն օր կէսօրէ առաջ ժամը 8—12, իր նախկին տեղը, «Էքօլ տը Թրուաֆ Տօքթէօր»ի ճիշդ դիմաց, Կուրօ փողոց։

Երեք ամսուան մէջ, ամենավերջին մեթոտներով և արդիական միջոցներով կը սորվեցնէ ձեւագիտութեան բոլոր բարդութիւնները և կ'օժտէ Բ. Գօմիսէրութենէն հաստատուած վկայականներով։

Համոզուելու համար անգամ մը դիմեցէք իր 50 է աւելի չրջանաւարտներուն։

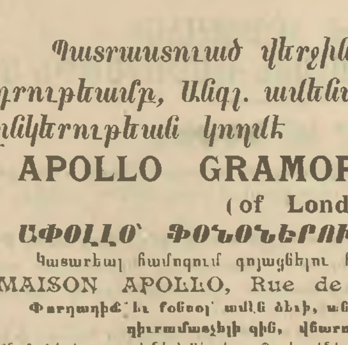

Տոկուն շինուած Վայելուչ տեսք Հնչուն եւ բնական ձայն Անմրցելի գներ՝

ՈՐՈՆՑՄՈՎ ԿԸ ՀԱՏՆՈՐՈՇՈՒԻՆ

ԱՓՕԼԼՕ ՖՕՆՕՆԵՐԸ

Պատրաստուած վերջին կատարելագործեալ դրութեամբ, Անգլ. ամենաճնրին եւ ամենամեծ ընկերութեան կողմէ

APOLLO GRAMOPHONE Co. Ltd

(of London)

ԱՓՕԼԼՕ՝ ՖՕՆՕՆԵՐՈՒ ԹԱԳԱՒՈՐԸ !!!

Կատարեալ համոզում գոյացնելու համար անգամ մը այցելեցէք

MAISON APOLLO, Rue de la Poste, BEYROUTH

Փարդաղիճ եւ Բօնօօ՝ ամեն ձեւի, անմրցելի որակ եւ առատակազմ վաճառներ դիւրամատչելի գին, վճարումի դիւրութիւն։

Ընդհ. ներկայացուցիչներ՝ Սուրիոյ, Պաղեստինի, Անդրյորդանանի, Միջագետքի եւ Կիպրոսի.— ՍԻՆԱՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

SINANIAN FRÈRES, Boîte Postale 642, BEYROUTH (Syrie)

112 *ՄԻՋՆԱԲԵՐԴԻՆ ԼՐՏԵՍԸ*

— Ուչ պիտի մնամ, սակայն կ'ուզեմ որ սիրտս հանդարտ ըլլայ։

Սիկառ մը վառեց, եղած տեղը տնկուեցաւ, ձեռքերը ետին կապեց ու սպասեց։ Քսան վայրկեան կենալէ յետոյ, յոգնեցաւ, ու կամաց կամաց քաղաք դարձաւ։ Ցանկարծ ձեռքը ճակատին զարկաւ։ Ժամը Չուէյս զարկած էր։ Մրմնջեց.

— Խանութը բաց է. ներս մտնեմ...։

Մէկէնիմէկ ներս մտաւ դրավաճառանոցէն։

— Ինչ կը հրամմէք, պարոն, ըսաւ Լիւսիէն։

— Ցրանապետ պետական, գրչածայր կ'ուզեմ, տուփ մը։

— Ննաւարկի 5.7 ֆր. է։

— Ինչ... այդչափ չահ ընելու իրաւունք չունիս։ 3 ֆր. է աւելի չեմ վճարեր։

— այդ պարագային ես ալ չեմ տար ծայրերը։

— Իսկ ես քեզի կ'ըսեմ, թէ եթէ կ'ուզես 6 ֆր. չահիլ տուփ մը ծայրին համար ոստիկանութեան կը յանձնեմ քեզ իբր գող։

«Ոստիկանութեան» բառին վրայ Լիւսիէն դեղնեցաւ, փորձեց ինքզինքը բռնել, հեծնեց։

— Ոստիկանութե՜ան, ոստիկանութե՜ան... առանց բանի ականջ կախող չկայ...։

— Առեւ կու գայ որ ականջ կը կախուի...։ Գըրչածայրերդ քեզի թող մնան, ես ուրիշ տեղէ կ'առնեմ։

— Բայց ինչո՞ւ...։ Առ՛ք, հոգ չէ տա՛մ։ Ձեզի համար թող 3 ֆր. ըլլայ։ Գո՞հ էք հիմա։

— Ո՛չ երբեք։ Որովհետեւ ուրիշներուն պիտի չառունակես 7 ֆր 75-ի ծախել։ Ասիկա ոստիկանապետին գործն է։

Լիւսիէն անգամ մըն ալ սարսռաց։ Կակազեց.

ՄԻՋՆԱԲԵՐԴԻՆ ԼՐՏԵՍԸ 113

— Սակայն այլ ես ներսութիւն կը դառնայ։ Դարծին տէրը ես չեմ։

— Ո՞վ է հապա։

— Պր. Պէրթրէնի եղբայրը. բարիզի մէջ փառատրան, որու կուտամ հաշիւները։

— Իրա՞ւ։ Ան ալ գիրման մը ըլլալու է... Ան կամ գուն՝ իմ մասիս կ'իմանայ...։

— Շատ լաւ ուրեմն, այս տուփերուն գինները 3 ֆր.ի պիտի փոխեմ, միայն թէ գլուխ մի՛ ունեցներ։

Քորսիքացին իր նայուածքը խորասուզեց Ցաւէին ակնարկին մէջ։ Իր ուղղամիտ բնաւորութիւնը պայծառանայի խաբեբայութեան առջեւ կը սասանէր բախում մը զոր չէր կրնար միջնաբանել։ Դրասենեակ դարձին կը մտածէր գտած այս խորհրդաւոր մուտքին ու այս երիտասարդին մասին որ ոստիկանութեան լուր անունը սաստիկ կը վախցնէր։ Ամբողջ կէսօրէ վերջը Քորսիքացին երազկոտ եղաւ։ Ցանձնումներուն մէջ սխալ կ'ընէր։ Վաճառորդները սխալները կը շտկէին...։

Մթերանոցը փակուածին պէս յայն վերարկուին մէջ փաթթուեցաւ, արկղակալին ձեռքը թօթուեց և առանց բառ մը արտասանելու — չլսուա՛ծ բան — մեկնեցաւ։

Սակայն չաճապարեց այդ իրիկունը։ Մէօզի հետեւելու համար չանցաւ Մաղէլ փողոցէն ուր իր ծանօթներէն շատերը կրնար հանդիպիլ։ Ասիկա բրաւ որպէսզի աւելի հանգիստ ըլլար։ Ամբողջ ծրագիր մը կ'որոճայ։ Իր ելեկտրական լապտերն ու ատրճանակին լաւ գործելը կը քննէ։ Ատրճանակին մէջ երեք փամփուշտ կայ։ Բաւ է։

Եւ հիմա՝ առանց տեսնուելու՝ հարկ է մտնել խորհրդաւոր բացուածքէն ներս։ Բարի նպատակի մը համար է իր ըրածը, սակայն իր ուղիղ բնաւորութեան

100,000 ՖՐՔ. 6 Ս. ԴՀԿ.ՈՎ ՄԻԱՅՆ

Եւ ուրիշ 9 մեծ պարգեւ՝ 50,000—33,850— 16,500 ֆր. ընդամէնը՝ 1,100 պարգեւ որոնց կը բաշխուի 325,000 Ֆր.

Օրանի խնդանդամներու Միութեան վիճակահանութեան մէջ, որ պիտի քաշուի 3 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1932ին։

20 և աւելի տոմսակ գնողին 100ին 10 զեղչ։

Դիմել՝ Մ. ԿԱԳՐԱՃ

Վիճակահանութեանց Ընդհանուր Գործակալութեան

ԳՈՐՍԱ—Պէյրութ (B. P. 422)։

ՏՕՔԹ. Գ. ՏԱՎՈՒՏԼԱՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԵԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Իր դարմանատունը հաստատած է Սաուրի փողոց, Տօք. Եօզղաթեան (ատամնաբոյժ) դարմանատան կից.

Ընդունելութեան ժամեր՝

կէսօրէ	առաջ	ժամը	8—12
»	վերջ	»	2—6

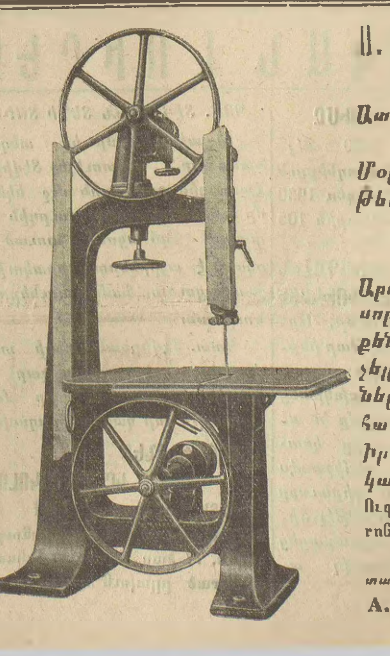

Ա. Ա. ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ ԵՒ Ընկ.

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

Ատաղձագործական մեքենաներու, Մօթոր ելեքտրականութեան և մօթոր հանմսի

Կ'ԱՍՏԱՆՁՆԷ՝

Արտածել, տեղաւորել և սորվեցնել արդիական մեքենաներով, դիւրամատչելի գիներով և պայմաններով, բոլոր երկիրներու համար, մասնաւորապէս Իրաքի, Սուրիոյ և Պարսկաստանի համար։

Ուզեցէք մեր քաթալոկները որոնք ձրի կ'ուղարկուին։

Իրաքի մասնաճիւղ, Պաղտատ, պանդոկ Լոնտոն.

A. A. Markarian of Co.